M.A.-III/SNS-301EA/18

M.A. 3rd Semester Examination, 2018

SANSKRIT

Paper : 301EA

Course ID : 30951

Time: 2 Hours **Full Marks: 40**

The figures in the margin indicate full marks.
Candidates are required to give their answers in their own words as far as practicable.

Unit-I

(ऋग्वेदे प्रश्नाः)

1. उषा सूक्तमाश्रित्य उषादेव्याःस्वरूपम् आलोच्यताम्। 10

अथवा,

मण्डुकसूक्तमनुसृत्य कश्चननिबन्धो लेख्यः।

अथवा,

पर्जन्यः कस्मात्? पर्जन्यसूक्तमभिप्रेत्य पर्जन्यदेवस्य स्वरूपं निरूप्यताम्।

2. निम्नलिखितेषु प्रश्नेषु *पञ्च*प्रश्नानाम् उत्तराणि लेख्यानि। 2×5=10

(a) ''यस्य व्रते पृथिवीनन्नमीति''— मन्त्रांशे कस्यमते पृथिवी नन्नमीति? अस्य मन्त्रस्य ऋषिः कः?

(b) ''वेदा यो वनां पदमन्तरिक्षेण पतताम्''— अस्य मन्त्रस्य ऋषिछन्दोलिख्य उत्सो लिख्यताम्।

(c) 'उषा'शब्दस्य निर्वचनं लिख्यताम्।

(d) ''अवस्यूमेव चिन्वती —— —— याति स्वसरस्य ——'' – रिक्तस्थानं पूरयत।

(e) पर्जन्य कदा सिंहवत् गर्जयति?

(f) ''संवत्सरं शययाना ब्राह्मण व्रतचारिणः''— मन्त्रांशे ''व्रतचारिणः'' शब्दस्य कोऽर्थः?

(g) मण्डुकः कतिविधः? नामानि लेख्यानि।

(h) सूर्यः केषां चक्षुरूपेण स्तुयते?

Unit-II

(अथर्ववेदे प्रश्नाः)

3. अधोलिखितेषु मन्त्रेषु कयोश्चिद् *द्वयोः* सप्रसङ्गं व्याख्या कार्या। 5×2=10

(a) विश्वंभरा वसुधानी प्रतिष्ठा हिरण्यवक्षा जगती निवेशनी।
वैश्वानरं बिभ्रती भूमिरग्निमिन्द्रऋषभा द्रविणे नो दधातु।।

(b) पूर्वोजातो ब्रह्मणो ब्रह्मचारी धर्मं वसानस्तपसोदतिष्ठत्।
तस्माज्जातंब्राह्मणं ब्रह्मज्येष्ठं देवाश्च सर्वे अमृतेन साकम्।।

(c) आचार्य उपनयमानो ब्रह्मचारिणं कृणुते गर्भमन्तः।
तं रात्रीस्तिस्र उदरे बिभर्तितं जातं द्रष्टुमभिसंयन्ति देवाः।।

(d) यस्याश्चतस्रः प्रदिशः पृथिव्या यस्यामन्नं कृष्टयः संबभूवु :।
या बिभर्तिबहुधा प्राणदेजत् सा नो भूमिर्गोष्वप्यन्नै दधातु।।

Unit-III

(कृष्णयजुर्वेदे तथा शुक्लयजुर्वेदे प्रश्नाः)

4. ऋषिच्छन्दोदेवतानिर्देशपुरस्सरं निम्नोद्धृतेषु मन्त्रेषु *द्वयो*र्व्याख्या कार्या। 5×2=10

(a) यासां देवा दिवि कृण्वन्ति भक्षं
या अन्तरिक्षे बहुधा भवन्ति।
याः पृथिवीं पयसोन्दति
शुक्रास्ता न आपःशं स्योना भवन्तु।।

(b) सर्वे निमेषा जज्ञिरे विद्युतः पुरुषादधि।
नैनमूर्ध्वं न तिर्य्यञ्चं न मध्ये परि जग्रभत्।।

(c) अपकामं स्यन्दमाना अवीवरत वो हिकम्।
इन्द्रो वः शक्तिभिर्देवीस्तस्माद्वार्णाम वो हितम्।।